

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 7. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1913. január 10.

Politikai párbajok.

A magyar parlamenti harc előbb kihelyeződött a rendőri kordon elé, aztán tovább, a Rákossy-féle vivóterembe tette át színhelyét. Most már nem az a kérdés, ki minő érvekkel tudja megvédeni a maga igazát, ki milyen jó hazafi, hanem az, ki a jobb vivó?

Innen csak egy lépés kell ahhoz, hogy a képviselők revolverrel lövöldözzenek egymásra s annak a pártnak legyen igaza, a melyből több marad életben az általános és egyenlő sortüz után.

A nyers erőszak vette át uralmát a magyar közéletben s ez az erőszak áttörte már a törvény korlátait is.

A párbajt a büntetőtörvény büntetéssel sújtja, tehát az büntetendő cselekmény. Ha a rendőrnek tudomására jut, hogy valahol büntetendő cselekmény elkövetésére készülnek, kötelessége azt megakadályozni. A most gyors egymásutánban lezajlott politikai párbajokról az újságok előre megirták, hol és mikor fognak a felek egymással szembeállani, hogy a büntetőtörvénybe ütköző cselekedetet elkövessék. A második párbajnál már ezrekre menő sokaság szorongott, tülekedett a Rákossy-féle vivóterem körül órákkal a párbaj kezdete előtt, mintha valami színjáték folynék odabent. A párbajozókat előbb és utóbb éljenek és abeugok fogadják. Nagyobb nyilvánosság és érdeklődés mellett lehetlenség volna a büntetőtörvényt megszegni — és mindez megtörténik a rendőrség tudtával, mert a párbaj ez esetben politikai jellegű.

De hát mentség-e valamely bün-

tetendő cselekményre az, hogy politikai indokból követik el?

A Csemegi-kodex szépen felsorolja az eseteket, a melyek a cselekmény büntetőségét kizárják, ezek közt a politizálás nem szerepel sehol. A párbaj nemesak az erkölcs és a józan ész ítélőszéke előtt esik a legsúlyosabb elbírálás alá, hanem a törvénybe is ütközik minden esetben. Ennek ellenére valószínűleg rendőri asszisztencia mellett folyik le egy-egy párbaj s utána az újságok politikai rovatában a vérontás mint fontos és jelentős mozzanatot, előkelő helyet tölt be.

Nesze neked párbajjellenes liga! Nesze neked törvény! A törvényhozó urak maguk mutatják meg, hogyan kell a törvénnyel szembe kerülni a tömegek tapsai és a rendőrség barátságos elnézése mellett. Szép és biztosító példaadás mások számára.

Nem kívánunk most azzal foglalkozni, hogy a párbajozó felek közül melyik a hibásabb? Melyik volt az oka annak, hogy a társadalmi helytelen felfogás és a kasszinó-illlem kardot nyomott uri emberek kezébe s rászabadította őket egymás testi épségének, sőt életének megtámadására? A tények beszélnek s ezek a tények valami szálnalmasan sötét képet festenek Magyarországon politikai erkölcsi felfogásáról.

A nyers erőszak, a vérontás lesz a szabály, ezek foglalják el a teret a komoly, értékes, higgadt munka elől. Ha így folytatjuk, akkor hova tovább fölmerül annak szüksége, hogy képviselővé csak a vivómestereket és a céllövés világbajnokait válasszuk meg.

Nem személyekről, hanem a té-

nyekről mundunk kritikát, elvonatkozva minden személyi tekintettől. A tények pedig sajnálatosan igazolják, hogy politikai életünk minden, csak nem parlamentarizmus. Előbb trombitáló nagy gyerekek gyerekszobája és rendőrtanya, most pedig vivó terem lett. S ebben a vivóteremben bár melyik fél kap sebet a kettő közül, igazán egy harmadik vérzik el: a magyar faj politikai érettségébe vetett hit.

*

Háboru vagy béke?

A szétszakadt balkániak most „haragszom rád“-ot játszanak s azt várják, hogy a felek közül melyik szólal meg előbb: a balkáni szövetségesek-e, vagy a török követek. Az egyesületek is azt mondják: „én nem“, a törökök is. De mind a két fél várja az anyós: a nagyhatalmak követeinek békéltető közbelépését.

*

Távirati tudósításaink a következők:

Török minisztertanács.

Konstantinápoly, jan. 9.

A hadügyminiszternek és a külügyminiszternek jelentése következtében, amelyet a bolgár delegátusokkal Csataldzsa előtt folytatott tárgyalásról tettek, a nagyvezér a szultán elnöklésével tartandó miniszteri tanácskozás összehívását ajánlotta. Ebben a tanácskozásban részt fognak venni a szenátus és az államtanács elnökei és az összes tábornokok. A miniszterek ezt az indítványt elfogadták azzal a hozzáadással, hogy előbb még megvárják a balkáni delegátusoknak a legutóbbi török javaslatokra várt végleges választát. Az Alemdar értesülése szerint a

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut. 6. szám alatt az
Orsolya-zárda épületében

porta visszautasította a nagyhatalmak intervencióját.

A tegnapi tanácskozásról, amely Názim basa hadügyminiszter és Noradungian külügyminiszter között török részről és Szávov és Dimitrijev tábornokok között bolgár részről folyt, még a következő részleteket jelentik: A tanácskozás a legnagyobb udvariassággal folyt, de minden különösebb eredmény nélkül ért véget. A bolgárok, akik a találkozást kérték, Názim basának vendégei voltak. A török miniszterek megismételték annak a lehetetlenségét, hogy Drinápolyról lemondjanak s a következő legvégső engedményeket ajánlották a bolgároknak: A drinápolyi várművek lerombolása, Tázosz-sziget átengedése, kiváltságok biztosítása a dedeagacsi kikötőben, legtöbb kedvezményt a bolgárok részére a drinápolyi vilajetben a határforgalom tekintetében. A bolgár tábornokok kijelentették, hogy kormányuknak jelentést fognak tenni, de azt az aggodalmukat fejezték ki, hogy a nép és a hadsereg kedvére való tekintettel a bolgár kormány a török javaslatokat nem fogadhatja el.

Az örmény autonómia.

Konstantinápoly, jan. 9.

Hir szerint a porta ama tárgyalás folyamán, amelyet Turkán basa Szaszonovval folytatott, hajlandónak nyilatkozott arra, hogy a perzsa határkérdésben engedményeket tegyen, ha viszont Oroszország lemond arról, hogy a nagykövetség reunióján az örmény kérdését fölvesse.

Drinápoly kérdése.

London, jan. 9.

A Timesnek jelentik Konstantinápolyból: Az ó-török miniszteri tanács utasította londoni delegátusait, hogy a tárgyalást folytassa. A bolgár kormány kijelentette, hogy abban az esetben, ha Drinápolyt megkapja, a várműveket le fogja rombolni.

London, jan. 9.

Kiámil basa nagyvezér a Daily Chronicle konstantinápolyi tudósítójának a következőket jelentette ki: Drinápolyról és a szigetekről harc nélkül nem mondhatunk le. Várjuk a nagyhatalmak közbelépését, de előre kijelentem, hogy Drinápoly és a szigetek megtartását illetőleg semmi jót sem várunk tőle.

Románia hadikészülődései.

Bukarest, január 9.

A bukarest—constanzai vonalon a teheráru forgalmat nagyrészt beszüntették, mert Constanzába és a Dobruđa többi részébe nagy katonai szállítások szükségesek. A lakosság között egyre terjed a harcias hangulat.

Törökország nem enged.

London, jan. 9.

Az egyik török delegátus, Ozmán Nizemi basa kijelentette, hogy Törökország eljutott eredményeinek határához. Drinápoly és a szigetek nem lehetnek másé, mint Törökországé. A bolgárok Drinápolyt még akkor sem kaphatják meg, ha a város éhség, vagy járványos betegség miatt kapitulálni volna kénytelen. A fegyverszünet megállapította a két hadsereg határvonalát, amelyet a bolgároknak még akkor sem szabad átlépniök, ha az éhség kinyitná Drinápolyt kapuit.

Konzulok utazása.

Bécs, jan. 9.

Beavatott helyen nyert értesülésem szerint Prohászka és Tahy konzulok legközelebb elutaznak prizreni, illetőleg mitrovicai állomásukra. A konzulokat ért sérelmek miatt követelt és Szerbia által megígért elégtétel megadása tehát minden órában várható és ezzel a sok izgalomra alkalmat szolgáltatott ügy végre lekerül a napirendről.

Bécs, jan. 9.

Azt a hirt, hogy Ugron belgrádi követ vállalkozott arra, hogy Pasicsnak Berchtold gróffal való és a szerbek által állítólag hön óhajtott találkozást előkészítse, itteni illetékes helyen valótlannak jelentik ki.

A csataldzsi találkozás.

Konstantinápoly, jan. 9.

Hir szerint a Csataldzsában lefolyt tegnapi tanácskozások, amelyek nagy feltűnést keltettek, a drinápolyi vilajet határainak megállapításáról szóltak. A külügyminiszter ma délelőtt erre vonatkozólag tanácskozott a nagyvezirrel. Részletes táviratokat küldtek Londonba.

Konstantinápoly, jan. 9.

A Csataldzsában tegnap lefolyt tanácskozásokról kiszivárgott hírek szerint nem jöhetett létre megegyezés a bolgárok vonatkozása miatt. A bolgárok kijelentették, hogy már csak azért sem határozhatnak mert az ügyet a londoni meghatalmazottakhoz utalják át.

Skutari.

Konstantinápoly, jan. 9.

A portához érkezett jelentés szerint Helen olasz királyné minden követ megmozdít, hogy a montenegróiak Skutarit megkapják.

Általános sztrájk. A munkásvilág az általános sztrájk fegyverét akarja ütköztetbe vinni az általános, titkos és egyenlő választójog érdekében. A budapesti szakmai szabadszervezetek kimondják, hogy az 1913. január 26-án összeülő rendkívüli pártgyűlésen fogják javaslatba hozni a tömegsztrájk alkalmazását.

Már négyszer alkalmazta a proletáriátus a munkabeszüntetés fegyverét a választójogi mozgalom folyamán. De a célt nem érték el. Ellenben mind a négy alkalommal megmérhetlen kárt okoztak elsősorban maguknak és ennek folyományaként az országnak. A produktív munka megszűnése mindenestre kárt jelent.

Tisza afférjei.

A Tisza-Széchenyi párbaj részleteit a közönség már a reggeli lapokból ismeri. Ismeretlen részlet mindössze annyi, hogy dr Hüttl Széchenyi homloksebének bevarrása iránt még a vivóteremből telefonált a Pajer-szanatóriumba, hogy az operációs termet azonnal bocsássák rendelkezésére. Azután Széchenyi Aladárrel együtt autóbillal a sanatóriumba robogott.

A Zichy Aladár-féle affér békésen intéződött el. Tisza megbízottai: Vojnich Andor báró és Molnár Viktor az est folyamán összejöttek Zichy Aladár gróf segédeivel. A gróf segédei: Rakovszky István és Edelsheim-Gyulai gróf kijelentették, hogy a felük-

nek tulajdonított hírlapi nyilatkozatok nem fedik az ő szavait, mire az affért jegyzőkönyvvel elintézték.

Abbanmaradt egy másik lovagias ügye is Tiszának. A Ház elnöke ugyanis állítólag a Károlyi-féle párbaj után kijelentette, hogy neki minden ellenzéki képviselő köszön, még Polónyi Dezső is, de ennek a köszöntését ő nem fogadja. Polónyi Dezső erre Szmrecsányi Györgyöt és Urmánczy Nándort küldte Tiszához, aki anélkül, hogy segédeit megnevezte volna, kijelentette, hogy a neki imputált kijelentést nem tette meg és nincs rá semmi oka, hogy Polónyi Dezső köszöntését ne fogadja. Ezzel a kijelentéssel a megbízottak megelégedtek és így ezt az ügyet békésen elintézték.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi közgyűlését. A bizottsági tagok elég szép számmal jelentek meg. Bevonultak az ujonnan megválasztottak is. Szabó Károly, ifj. Mónus Sándor, Boros Jenő és Hiemesch Frigyes városatyák, akiknek sokan gratuláltak. Közülük Szabó Károly fel is szólalt s szűz beszédéből is kitűnt, hogy a törvényhatóság igen jó erőt nyert megválasztása által. A sikeres bemutatkozást szimpátiával fogadták, a főmérnök kivételével, akinek egy kissé a tyukszemére lépett.

A közgyűlés tárgysorozatát le tárgyalták este 6 órára.

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A törvényhatósági bizottság tagjai szép számmal voltak jelen.

A polgármesteri jelentésben, a már közölt adatokon kívül bejelenti a polgármester a beérkezett adományokat.

A jelentés kapcsán felszólalt Balogh Döme s a Rhédey-sírbolt kirablását említette fel és ebből azt látja, hogy a közbiztonság gyenge lábon áll, mert még a halottak sincsennek biztonságban.

A jelentést tudomásul vették s az adományokért köszönetet mondtak.

Tudomásul vették az új törvényhatósági tagok megválasztását. Elnöklő főispán üdvözölte a törvényhatóság új tagjait.

A szakbizottság megválasztása.

Ezután a szakbizottságokba választották be a hiányzó tagokat a következőképpen:

Jogügyi szakbizottság: Dr Rezső Mór, dr Medvigy Gábor, Harmathy Károly, dr Sebő Mihály, dr Tóth Ferenc.

Pénzügyi szakbizottság: Hiemesch Frigyes, dr Adorján Armin, dr Hoványi Géza, dr Stokker József Fényes Manó, Kelen Béla.

Szépészeti és közlekedésügyi szakbizottság: Andrényi Gusztáv, Justh Károly és Tátray Sándor.

Vízvezetési és csatornázási bizottság: Dr Grósz Menyhért.

Villamosmű felügyelő bizottság: Gábel Jakab, Kelen Béla.

Iparoktatási bizottság: Szabó Károly, Boros Jenő.

Színügyi bizottság: dr Popper Ákost jelölték.

Központi választmány: titkos választással dr Mihály Lajos.

Az igazoló választmány teljesen ujjáalakítandó, mert a mandátum jejár. Jelöltek: Adorján Emil, Medvigy Gábor, Molnár Imre, Stokker József, Szokoly Tamás, dr Várnai Ferenc.

Kijelölő választmány: Dr Adorján Emil, Szokoly Tamás, Stokker József.

Bíráló választmány: Harmathy Károly,

Miskolezy Barnabás, Rádl Ödön, Sulyok István, Reismann Mór.

Számonkérőszék: Frankó Endre, Stokker József.

Sztaroveszky-kórház igazgató választmányja új tag: dr. Medvigy Gábor.

Csesztivő-Dudek alapítvány: Zboray Gyula.

Katonai beszállásolási bizottság: ifj. Mönus Sándor.

Villamos vasut üzemére felügyelő-bizottság: Adorján Emil.

Csatornaépítést ellenőrző-bizottság: Köblös Ferenc, Grósz Géza, Aufricht Mór.

Lakás és élelmezési szakbizottság munkástagok: Pelle János, Csordás János, Horváth János, Bernáth József, mint érdeklődő dr. Rozvány Jenő. Hölgytagok: Huzella Gyuláné, Schütz Albertné, Rechtené Bauer Zsófia, Christóné Dus Ilona, Molnár Gézané.

*

A közuti alap 1913. és 1914. évi költségvetésénél

Balogh Döme szólalt fel s kifogásolta, hogy a mérnöki hivatalhoz egy új állást akarnak ideiglenesen rendszeresíteni, azon a címen, hogy a hegyi utak építéséhez kell az új munkaerő. Nem fogadja el a költségvetést.

Szűcs Géza felvilágosítása után a költségvetést elfogadták.

A drágasági pótlék.

A tanács előterjesztést tett az iránt, hogy a fizetésemelésben nem részesült alkalmazottaknak 10 százalék drágasági pótlékot adjon a város.

Dr. Medvigy Gábor a polgári iskolai tanszemélyzet, ipariskolai igazgató és tüzoltó főparancsnoknak is kéri a drágasági pótlék megszavazását, mert ez az 1912. évről szól.

Rimler Károly fedezethiánya miatt ellenzi Medvigy Gábor indítványának elfogadását. Ha megszavazzák, az 4400 koronát igényel.

Medvigy Gábor az igazságra hivatkozva, érvel újból indítványa mellett.

Lukács Ödön kifejti, hogy a drágasági pótlék ez évről szól s ha Medvigy Gábor indítványát fogadják el, a fizetésemelés révén a nevezettek kétszeres előnyben részesülnek.

Gábel Jakab a Medvigy indítványa mellett szólal fel. A drágasági pótlék az 1912. évi szükséglet fedezésére szükséges. A tanszemélyzetnél nem lesz fizetésemelés, csak a kötelesek lakbér megadása. A 4400 koronára találgatunk fedezetet. A tanács csak akkor áll elő fedezethiánnyal, ha a tanszemélyzetről van szó. Elfogadja Medvigy Gábor indítványát.

Balogh Döme nem ad két helyen fizetés többletet.

A tanács javaslatát, egy szavazattöbbséggel elfogadták.

A nyomtatványok, irószerek szállítása.

A nyomtatványok és irószerek szállítására nézve a tanácsjavasolja, hogy a törvényhatóság új árlejtés megtartását rendelje el.

Weisz Lajos nem helyesli a tanács eljárását, mert már régebben kellett volna az árlejtést megtartani, hogy az eddigi szerződés lejártá előtt rendezve legyen a dolog. A mai egység rossz. Irreális volt az egész árlejtés. A tizenkettedik órában nem lehet megfelelő árlejtést tartani. Az egységárat vegyék szakemberek revízió alá. Indítványozza, hogy új egységárat alapján rendelkezzenek el új árlejtést s addig is 3 hónapig az eddigi szállítóktól szerezzék be a szükségletet.

Komlóssy József rámutat, hogy az egységárat a pályázók töltötték ki. A pályázatoknál már 25000 koronát értek el; ez 6 év alatt 150000 korona. A 3 hónap alatt 6 szabadkézből jutányosabban szerzi be. Ajánlj

a tanács javaslatát, mert az a város érdekében van.

Dr. Rozvány Jenő elfogadja a tanács javaslatát, de helyesli a Weisz Lajos indítványát is, mert az egységár irreális.

Rimler Károly szerint semmi új egységár nem segít a mostani állapotban. A mostani pályázatok kihívják a kritikát. Ha nem a tanács javaslatát fogadják el, a pályázók kijutnak az obligóból.

Dr. Adorján Emil kéri, hogy jobban foglalkozzanak a nyomtatványszállításokkal. Az egységárat revideálni kell. Az eredményt nem szabad kockáztatni, de mondják ki, hogy már most elrendelik az egységárat revízióját a jövő alkalomra. A számvétség bővebben foglalkozzék a nyomtatványszállításokkal. A számvétség egy tagja képeztessék ki a nyomtatványszámításokra, erre elég 8 nap. Az eddigi számításoknál nagy összegű elnézések történtek: több ezer korona különbözet van így a város hátrányára elszámolva. Az egységár revíziójára a m. kir. kereskedelmi muzeum kéressék fel.

Weisz Lajos indítványát visszavonta.

A tanács javaslatát elfogadták az Adorján Emil pótlásával.

*

A fürdővasut területhasználata ügyében az engedményesek kérték, hogy az ügyet egyelőre tartsák függőben.

Dr. Váradi Ödön indítványozza, hogy 6 hónapig hagyják függőben a kérdést.

A tanács nem szabta meg a 6 hónapot, hanem csak záros határidőt mondott ki.

A kidobott ezresek.

A Párispatak csatornázásánál szükséges pótmunkákra vonatkozólag. A pótmunkák azért szükségesek, mert a keskeny utcán új építkezések történtek s most csak erős kiducolásokkal lehet a csatornát építeni. Ez a munka négyezredméterenként 20 koronába kerül. A tanács javasolja, hogy rendeljék el annak a vizsgálatát, kit terhel a felesleges kiadásért a felelősség.

Szabó Károly nem fogadja el a tanács javaslatát, mert a kért összeg így meghatározatlan összegben van kérve s lehet 30.000 korona, vagy még több is. Holott szakszerűen kellene megállapítani, hogy mennyibe kerül a pótmunka. Ki biztosítja a várost, hogy tényleg annyi terület lesz ducolva, amennyi kell. Vizsgálják meg azt is, kik kaptak építési engedélyt, azokat az épületeket kik tervezték, kik véleményezték és engedélyezték az építést. Indítványozza, hogy a tanács javaslatát adják vissza s szakértők bevonása által az összeget állapítsák meg s a vállalkozó ennek alapján egy összegben tegyen ajánlatot ezen pótmunkára.

Köszeghy József magyarázza, hogy szádfalakkal kell az épületeket biztosítani, de hogy milyen terjedelemben, ezt előre nem lehet megállapítani, mert az épület fala és a talaj minősége is határoz. Azt kijelenti, hogy circa 14.000 koronába kerül a munka. A halasztás felesleges. Annak megállapítása, hogy kit terhel a felelősség, nem tartozik ide, hanem a polgármesterhez és a fegyelmi választmányhoz. Kéri a tanácsi javaslat elfogadását.

Szabó Károly szerint a felelősségre akkor is gondolni kellett volna, mikor kiadták az építési engedélyt.

Dr. Adorján Emil energikusan jelentette ki, hogy a főmérnök nem mondhatja, miszerint a felelősség kérdése nem tartozik ide. A törvényhatósághoz minden tartozik; felette áll a polgármesternek is, tehát a polgármester alatt levő főmérnöknek is. Itt nem lehet ósdi dologra hivatkozni, mert a 20. században, most építették azokat a házakat, tehát a hibát most követték el. Az összeget elhallgatják, — ez a sötétbe ug-rás. Az egész város csatornázását kitudták számítani s most egy kis zug utcát nem tudnak a felemelt létszámú mérnöki hivatalnál kiszámítani? Indítványozza, hogy adják

vissza s állami szakértők bevonásával tudják meg, circa mibe kerül a munka a városnak.

Bordé Ferenc hivatkozik a csatornázási szakbizottságra, hogy nem lehet pontosan kiszámítani az összeget.

Tabéry Armin a Szabó indítványát fogadja el. Arról van szó, hogy mulasztásból vált szükségessé a munka. Bizonytalan összeget nem szavazhat meg a közgyűlés, mikor egyszerű az egész kiszámítás. Ásást kell eszközölni a házaknál s megtudni, hogy mibe kerül az egész.

Köszeghy József újból kijelenti, hogy precíz nem lehet az összeget megállapítani, csak munkaközben. Azt kijelenti, hogy a maximum 20000 korona lenne, de ebből 13000 korona elég lesz.

Balogh Döme az anyagi felelősség kimondását indítványozza.

Dr. Váradi Ödön ellenzi a halasztást, mert a munkát meg kell csinálni, bármibe kerül is. Csak arról lehet szó, hogy kit kell felelősségre vonni.

Ezután a tanács javaslatát fogadták el, Adorján pótlásával.

*

A kapuzárásról szóló szabályrendelet módosítását, dr. Adorján Emil indítványára kiadták a jogügyi bizottságnak.

A Diana fürdő vételárának a beruházási alaphoz való kiutalását elhatározták.

A szabályrendelet előtti időben beszedett építési vízdíj visszautalása tárgyában Weisz Lajos által beadott indítványt nem fogadták el.

A Rhédey-kert mellett ifjúsági játszótér akar a tanács berendezni a középiskolai ifjúság részére.

Ezzel szemben felvetették a gyermekjátszóhelyek szükségét, dr. Molnár Imre pedig a helyet sem tartja ifjúsági játszóhelyül alkalmasnak.

A tanács javaslatát elfogadták, dr. Agoston Péter azon pótlásával, hogy a jövő közgyűlésre a gyermekjátszó terekre nézve is tegyen javaslatot a tanács.

A többi apróbb ügyekben a tanács javaslatához képest határozatok s rá került a sor

az interpellációkra.

Balogh Döme a 3. vashid vasszerkezetének késedelmes elkészítése tárgyában interpellálta a polgármestert, aki kijelentette, hogy a miniszter rendelkezése folytán csak most készítik a vasszerkezetet.

Ugyancsak Balogh Döme a Körözkaszárnya megvétele tárgyában szólott ezután, mert itt rendezni kell a környéket a 3. vashid építése folytán.

Végül Weisz Lajos sürgette a Holdvilág- és Jókai-utca megnyitását és az ottani állapotok megszüntetését. A polgármester a jövő hónapban válaszol a interpellációra.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Középiskolai
magánvizgára-, érettségire-, javító vizsgákra
egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-féle szeminárium**
Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b.
Telefon 125-38.) Eredményei köz-
tudomásulag kiválóak.

**Uri fehérenemű, „Fownes“
keztyű, „Habig“ kalap, eredeti angol cipő, egyedüli raktár**

Róth M. utódánál.

Szökés párosan.

A csizmadia,
mint szerelmes ékszerész.

Az élesdi járásban, Nagybárodon a múlt év október 27.-én konkurrens akadt a csendes csizmadimestereknek Lornucz Mihály személyében. Az új csizmadia-üzlet nem valami jól mehetett, mert Lornucz mester csakhamar becsukta a műhelyt és társul szegődött Silberstein Salamon nagybárodai ékszerészhez.

Az új társ, igaz ugyan, hogy jobban értett a csizmatálpaláshoz, mint az ékszer értékesítéséhez, de azért a szürke Lornucz név helyett „és társa” csillogott a cégtáblán, ami roppant hizelgett a mesternek. Most már halani sem akart többet a dikicsről, a csizmadia-székről, csirizről. Elegánsan járt-kelt, mint egy jólnevelt nagybárodai ékszerész. Mivel azonban az ékszerész-üzlet nem sok dolgot adott Lornucznek, ideje nagy részét a sétálásra használta fel.

Sétaközben megismerkedett Lornucz a község legszebb zsidó lányával. Az ismeretségből szerelem lett. A szerelem házassággá kezdett fejlődni, már a stafirungról beszéltek Lornucz mesterék, mikor kiderült, hogy nincs pénz, sem a zsidóleány zsebében, sem Lornucz mesterében.

A szerelem roppant sürgette a stafirungot, azonban a szükséges pénz sehonnan sem akart előkerülni. Ekkor merész dologra határozta el magát a mester. Mint társ bement az ékszerüzletbe és egy őrizetlen pillanatban magához vett 800 koronát. A ropogós százások égették Lornucz mester markát és jobbnak látta azokkal minél messzebb vidékre vándorolni.

Mikor a pénzt magához kaparintotta, felkereste a leányt, aki nem sokat gondolkodott, felpakolt és a legközelebb induló vonattal Lornucz mester társaságában megugrott.

A Lornucz mester távozása nem tűnt volna fel senkinek, csak a 800 koronát meg a zsidóleányt ne vitte volna magával. A 800 korona gazdája Silberstein, aki többre becsülte a pénzt, mint Lornucz mester szerelmét, feljelentette a dolgot a csendőrségnek. A leány apja, aki a leányát akarja visszaszerezni, szintén feljelentette Lornuczot.

A csendőrség nagy apparátussal kezdte meg a nyomozást a szökevények kézrekerítése végett. Eddig semmi nyom sincs, melyből remélni lehetne a szökevények kézrekerítését.

Paizs Gyula kilépése.

Budapest, jan. 9.

(Saját tudósítónktól.) Paizs Gyula országgyűlési képviselő ma levelet irt Kossuth Ferencnek, amelyben bejelenti a pártból való kilépését. Indokul azt hozza fel, hogy az ellenzék választójoga tulradikális. De kijelenti, hogy az eddigi törvénytelenségek miatt a kormány ellen tovább is fog küzdeni, mint pártonkívüli képviselő.

..HIREK..

***

* Farsangi ebéd a megyés püspöknél. Tegnap, esütörtökön gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. ismét farsangi ebédet adott, amelyen a város és megye előkelőségeiből sokan voltak jelen, akiket Ő Excellenciája lekötelező szíves vendégszeretettel fogadott. A kedélyes farsangi lakomára ezuttal hivatalosak voltak: Baróthy Pál, Bary József, Bán Lajos, Belezny Antal, Bordé Ferenc, dr Bundala Mihály, Butean János, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Des Echerolles Kruspér Sándor, Eleméry Ferenc, Fetser Antal, Fráter Barna, dr Frankó Endre, Grallert Konrád, Halász Gyula, Heilinger József, Hlatky Endre, Hencz Aurél, dr Horványi Géza, Huzella Gyula, Imrik Péter, Jancsó Árpád, John Károly, Báró Kapri Valér, dr Karásonyi János, Kuun Frigyes, Kertész Miksa, Manasteriotti Ferenc, Markovits Antal, Markovits Kálmán, Mazurek Béla, Márkus Imre, Molnár Imre, Némethy István, Obrinesák István, dr Örley György, Pallay Lajos, Papp Miklós, Pap János, Pappházy Iván, Pintér Endre, Plathy Miklós, Báró Podmaniczky Károly, dr Radu Demeter, Ránffy Zsigmond, dr Schiff Erő, Singlár Gyula, báró Stummer Károly, Szählender Károly, Széchényi Jenő, Szokoly Elemér, Telegdy József, dr Thury László, Tölczel Lajos, Uray Tibor, dr Vass Bertalan, dr Verzár István, dr Vueskies Gyula.

* A törvényszék új irodaigazgatója. A m. kir. igazságügyi miniszter Körösy Árpád gyulai törvényszéki telekönyvvezetőt a nagyvárad kir. törvényszékhez irodaigazgatóvá nevezte ki.

* Értekezlet a kamarában. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a múlt hóban értekezletet tartott az érdekeltek bevonásával a munkásbetegségélyző és balesetbiztosítási törvény revíziója tárgyában, amelyen érdekes eszmecsere folyt a törvény egyes intézkedései felett, általánosságban. Most a kamara újabb értekezletet tart, amelyen részleteiben veszik bonckés alá a törvénynek sérelmes pontjait. Az újabb értekezletre a következő meghívót bocsátotta ki a kamara:

A munkásbetegségélyezési és balesetbiztosításról szóló 1907. XIX. t.-c. revíziója tárgyában folyó évi január hó 12-én d. e. 10 órakor a kamarai székház üléstermében folytatolagos értekezletet tartunk, melyre a t. címet ezennel tisztelettel meghívjuk. Az értekezleten a szükségesnek mutakozó revíziós javaslat részletezése kerül napirendre. Felkérjük azért a t. címet, hogy a kérdést gondos tanulmányozás tárgyává tenni s az értekezleten megjelenve konkrét javaslatait előterjeszteni sziveskedjék. Nagyvárad, 1913. január hó 7. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr Moskovits József, elnök. Dr Sarkadi Lajos titkár.

* Gyerektolvajok. A váradvelencei vasuti állomáson a köszén lerakodó területen a tegnapi napon több suhancot elfogtak, kik zsákokban 10-től 20 kg. sulyu köszéneltoptak. A szén lopó gyerekek 13-14 évesek és csak a szigorú tél kényszerithette őket, arra, hogy tüzelő anyagot lopjanak. A gyerekektől a széneltvét, ellenök az eljárást folyamatba tették.

* Uj regényünk. Kiss Endre urtól, eddig folytatásokban közölt regényünk szerzőjétől a következő sorokat kaptuk:

A „Brenyó ur” című regényt — miután abban szándékom és akaratom ellenére személyi vonatkozást keresnek nélemlyek — ezennel visszavonom, illetve a további folytatás közreadásának a mellőzését kérem az esetleges átalakításig.

Vagyok Nagyságos Szerkesztő ur iránt mély tisztelettel.

Nagy-Várad, 1913. jan. 7.

Kiss Endre.

E nyilatkozatban foglalt óhajnak megfelelőleg, a szerző akaratán (és mondanunk sem kell, a mi akaratunkon is) kívül felmerült félremagyarázások elkerülése végett a regény folytatolagos közlését beszüntetjük. Lapunk mai számában megkezdjük *Dús László* jeles írónk egy igen érdekes rövidebb lélegzetű regényének közlését „Az elhagyott Róma” címmel. *Dús László* írói hivatottságát, kitünő tollát főlöszleg olvasóinknak bemutatnunk; most kezdődő regénye minden tekintetben joggal számíthat olvasóink érdeklődésére.

* Háztartási tanfolyamok a vármegyében. Szerényen, az érdekelteken kívül alig egy pár ember tudomásával dolgoznak most a vármegyében a miniszterium által kiküldött háztartási vándortanítónők. Eddig is szép eredményeket értek el a tanítónők, azonban a kezdet azt bizonyítja, hogy az eddigi eredményeket még jóval fölül fogják mulni az ezután következők. Jelenleg Székelyhidon nyitották meg az iskolát. Három tanítónő: Kapitán Mariska, Hampó Erzsike, Kalmár Margtt nyitották meg a háztartási tanfolyamot. Jelenleg 24 növendéke van a tanfolyamnak, mely teljesen díjtalan. A tanfolyamon délelőtt 8-tól 10 óráig elméleti dolgokban nyernek a növendékek oktatást, 10-től 12-ig a főzés mesterségét tanítják. Délután a kézimunkákban és más háztartási dolgokban oktatják a növendékeket. A tanfolyam nyole hétig fog tartani.

* A legényegylet alapító tagja. Szilágyi Dózsa premontrei tanár a katolikus legényegyletbe alapító-tagul lépett be.

* A hordóhitelesítési rendelet meghosszabbítása. A keresk. m. kir. miniszter urnak 85009-IV. 1912. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy tekintettel arra, miszerint a magyarországi törvényhatóságok, városok és községek egy nagy részének az 1874. évi VIII. t.-cikk alapján felállított hordóhitelesítő hivatalok hordójelző hivatalokká leendő átalakítása iránt az 1907. évi V. t.-c. 39. §-a alapján hozott határozatai ezidőszent még végrehajtva nincsenek, sőt ezek jelentékeny része kormányhatósági jóváhagyás hiányában még jogerőssé sem vált s miután ily viszonyok között az illető törvényhatóságok, városok és községek a hordójelzést 1913. évi január hó 1-én már az 1907. évi V. t.-c. 25. §-a értelmében felállított, illetve felállítani szándékolt, vagy a törvény 39. §-a alapján átalakított hordójelző hivatalokkal végeztetni képesek nem volnának: a hordójelzői szolgálat folytonosságához fűződő közérdek szem előtt tartásával az 1874. évi VIII. t.-cikk alapján felállított és hordójelzést teljesítő hordóhitelesítő hivatalok további működése

tárgyában kiadott 1054—1909. és 5268. sz. a. kelt rendeletek hatályát azon t. hatóságokra, városokra és községekre nézve, melyeknek a szóban levő hivatalaik átalakítására vonatkozó határozata bármely okból végrehajtva nincsen, az 1909. évi január 7-én 1054. sz. alatt kiadott rendelet által megállapított feltételek mellett az 1913. évre július hó 1-ső napjáig meghosszabbított. Nagyváradi, 1913. január hó 8. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* A lugosi püspök felszentelése.

Frenhui Valér, az új lugosi püspök felszentelése, mint értesítenek bennünket, a jövő héten kedden lesz. A felszentelést Mihályi Viktor metropolita végzi két püspöknek, nevezetesen dr. Radu Demeter nagyváradi és dr. Hosszu Vazul szatmári püspököknek segédletével. Radu püspök e célból már el is utazott Nagyváradról.

* Szétronsolta a száját.

Tegnap délután Szilágyi Bálint 18 éves pusztai lakos ajándékba kapott egy másik társától egy bot-puskát. Ahoz puskaport kerített s ezzel megtöltötte a bot-puskát s hogy meggyőződjék arról, hogy a puska jól van lefojtatva, meggyújtott egy szál gyufát és oda tartotta a bot-puska nyílásához; a por felrobbant és a robbanás száját összeronsolta. Az erős durranásra az udvaron foglalatokodó édes anyja befutott a szobába, ahol eszméletlenül találta fiát. Az erősen megsérült Szilágyi Bálintot beszállították az izr. közkórházba, ahol rövid szenvedés után a fiu meghalt. Az orvosrendőri hullaszemle megtartása után az eltemetésre az engedélyt az ügyészség megadta.

* **Zubriczky Flórián halála.** Mint részvétel értesülünk, Zubriczky Flórián, aki évtizedeken át volt a nagyváradi premontréi főgimnázium tanára, a lelezi rendházban 85 éves korában meghalt. A kiváló tanár fiatal éveiben az 1848—49-iki szabadságharcban is résztvett és csak a temesvári esata után tette le a fegyvert, azután lépett be a premontréi rend tagjai közé.

* **Elfogott vadászok.** Tegnap délután az ősi hid körül hangos puskaropogás volt. A hidőrző katonák telefonáltak a rendőrségre, ahonnan lovasrendőrök vágattak ki. Az esti homályban őrült hajsza indult meg a lövöldözők után. Egynegyed óra múlva aztán elfogták őket. Joós István és Andor János lesipuskáztak a káptalan birtokán nyulakra. A harmadik elmenekült. Fegyverüket elkobozták s megindították ellenük a kihágási eljárást.

* **Megugrott férj.** Bogdán György napszamos tegnap este a velencei templomtérén a vele vadházasságban élő Szücs Juliannát tetteleg bántalmazta, életveszélyes fenyegetések közben az ott álló rendőrszem Bogdán Györgyöt a váradvelencei különítményre előállította s míg Szücs Julianna kihallgatott, Bogdán György cigányfurfanggal, igazoló okmányainak hátrahagyásával a különítmény szűk tornácáról megugrott s valószínű, hogy most már Belényes felé tart.

* **Borzalmas gyermekgyilkosság.** Élesdi tudósítónk jelenti, hogy titokzatos ügyben nyomoz jelenleg a kisbárodai esendőség. Az ügy szála egy kis 10 éves leányka hullája körül bogozódik össze. Tegnap este történt, hogy Tuss Gáboréknál összejövetel volt. Hogy mi történt ezen az összejövetelen, senki sem tudja. Annyit tudtak

megállapítani, hogy reggel, mikor Tussék felébredtek, 10 éves Éva nevű leányuk halva feküdt az ágyban. Azonnal jelentést tettek a csendőrségnek, mely megindította a nyomozást. Az orvos, aki a hullát megvizsgálta, pálinkamérgezést konstatált. Hogy ki és miért itatta le a gyermeket, úgy hogy belehalt, azt a további vizsgálat van hivatva kideríteni.

* **Halálozás.** Részvétel értesülünk a súlyos csapásról, mely Hegedüs Nándor hírlapíró, a Nagyváradi Napló fel. szerkesztőjét sújtotta, édes anyjának: Hirschler Bernátné halálával. Az alig 57 éves urnő hosszas és súlyos betegség után tegnap hunyt el. Temetése ma, pénteken délután fél 2 órakor lesz.

* **Rendőri krónika.** A Rákóczy-ut 25-ik házban budapesti lakosok lakatos munkát végeznek. Az egyik lakatos előmunkás Max Mihály ma reggel, midőn munkába akartak állani, észrevette, hogy az összes szerszámokat ellopták. A szerszámok hijján a munka megakadt és Max feljelentést tett ismeretlen tolvajok ellen. A rendőség az eljárást folyamatba tette. — Ma reggel a baromfi vásáron özv. Terényi Lajosné mig csirkéket válogatott hónaalja alól egy értékes szörme muffját és vele együtt 48 koronával bélelt pénzeszárcáját a piacon garázdálkodó zsebmeteszők ellopták. A rendőség nyomozza az ismeretlen tettest.

* **A hetyke legény.** A Bunyitay-liget körös-parti köves oldalán a hajnali szürkületben Lukács Lajos hentes dísznót perzsel. A rendőr figyelmezteti:

— Kérem itt nem szabad perzselni.

A hentes fölegyenesedik.

— Ugyan ne beszéljen!

Miért nem szabad? . . . Megbűntetnek? Ne féljen, nem fogok sirni. Van még nekem 10 koronám, amit a városnak adjak!

A rendőr nem is szól többet. Megírta jelentését és szóról-szóra belevette a hentes kijelentését.

Mezey Gyula alkapitány, mint kihágási bíró, igyekezett enyhén ítélni. Elítélte a hentest 5 koronára.

Kolontáry fogalmazó azonban becses figyelmeibe ajánlotta:

— Kérlek kapitány ur, ez az ember már előre felajánlott 10 korona büntetést. Ne vegyük el a kedvét. Emeljük fel a büntetését 5-ről 10-re.

No és Mezey kapitánynak jó szíve van. Az ötöst kijavította tízesre.

* **Járvány a megyében.** Élesdi tudósítónk jelenti, hogy Réven a toroklob 10 esetben fellépett. Ugyancsak az élesdi járásban Királyhágón a vörheny lépett fel. Eddig 25 megbetegedés fordult elő. A betegség tovább terjedésének megakadályozására minden előkészületet megtettek.

* **Szökött katonák.** A temesvári katonai parancsnokság táviratilag értesítette a rendőrkapitányi hivatalt, hogy 2 fogoly katoná megszökött az ottani katonai fogházból. Az egyik Friss Mihály 25 éves, a másik egy 26 éves szobafestő. Még december 27-én szöktek meg a fogházból. Mindkettő polgári nadrágot, de katonai bluzt és bakancsot viselt, valószínűleg Biharország körül csatangolnak, mert odaváló illetőségűek.

* **Uj tanfolyamok a Rose Nyelviskolában.** Január 1-ével új tanfolyamok kezdődnek Rose tanár ábrázoló nyelviskolájában. Mától kezdve be lehet iratkozni német, francia vagy angol nyelvzakokra. A tanítás házon kívül is történhetik. Bővebb felvilágosítást ad a nyelviskola irodája, Rákóczi-ut 3.

AZONNAL BÉRBE ADANDÓ

Nagyszalontán az állomástól 5 pernyire levő ház két szobával és egy üzlethelyiséggel, gazdasági épületekkel, ház mellett 10¹/₄ hold belsőség sok gyümölcsfával, nagyon alkalmas kertészkedéshez, a határban 9¹/₂ hold prima szántóval. Bővebbet **TUKKA GERGELY** bérbeadónál **Isaszegen** Pest-megyé.

x **Szülők figyelmébe.** Legszebb karácsonyi ajándék jól tanuló fiuk részére egy jól lövő flóbert. A legnagyobb örömet csakis ezzel szerezhetünk, ssemmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk vérében már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát a fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puskaműves Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árban a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

x **Női chevreaux** v. box cipő 7 kor. férfi box cipő 8 kor, chevreaux 9 kor., fiu box cipő 7 kor. 35—39 számig finom női fél cipő 5 kor, nyú szőr kalap 5 kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávéház mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszentet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

x **A „Kispipa“ uj köntösben.** A helybeli és vidéki közönség régi, kedvelt szórakozóhelye, a „Kispipa“ ódon helyisége mellett modern épületben, tágas, füstmentes termekkel, villanyvilágítással, a higiena minden követelményével ellátva áll rendelkezésére a szórakozni vágyó közönségnek. Jó konyháról, kitűnő italokról gondoskodik és számos látogatást kér **Szujker Tamás** vendéglős.

x **A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.“ sertéshizlaldájában (Őssi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.**

x **Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körözs felőli oldalon modern három szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.**

Valódi **Amerikai** és **Chassala** cipők, legjobb **Bor-alino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

SZÍNHÁZ

...
Heti műsor:

Péntek: Leányvásár.

Szombat: Éva.

Vasárnap d. u.; Luxemburg grófja, este: Csókszanatórium.

Leányvásár. Ma, pénteken este a múlt szezonnak egyik leghatásosabb operettje a Leányvásár kerül színre, amelynek

az idén is több jelentős sikere volt. A Leányvásár Nagyváradon oly népszerűsége telt szert, hogy a színházi publikumnak állandó kedvenc műsordarabjává lett.

A t. bérlők figyelmébe. Az igazgatóság felkéri a t. bérlőket és a vasárnapi kisbérlőket, hogy második félévi bérlet díjait a hivatalos órák alatt (reggel 9-től fél 1-ig délután 3-tól fél 6-ig) aszínházi irodában befizetni sziveskedjenek. A vasárnapi kisbérlőket külön figyelmezteti az igazgatóság, hogy első félévi bérletjogosultságuk vasárnap e hó 12-én lejár.

Éva. A bemutató előadás páratlanul fényes sikere óta valóságos ünnepet jelent a színház közönsége számára, valahányszor előadásra kerül Lehar kiváló zenei alkotása, az Éva. A remek operette legközelebb szombaton este kerül ismét színre. Az előadás iránt a publikum körében már most igen meleg érdeklődés nyilvánul.

MULATSÁG

Táncestély a Vigadóban.

Arányi és Révész táncitanárok Balogh Kálmáné, Bócz Gézáne, özv. dr. Brányi Gézáne, özv. dr. Bulyovszky Józsefné, Butyka Lajosné, dr. Fássy Lajosné, Ficzek Lajosné, Fűredy Lászlóné, özv. Grunwald Henrikné, Huzella Gyuláné, Kiss Döméné, dr. Molnár Imréné, Nagy Ödönne, Sváry Sándorné, Pékánovits Imréné, Reek Gézáne, Sas Edéné, Schwartz Ábrahámne, Szentlélek Kálmáné és Varró Domokosné urnők védnökkésége alatt, most vasárnap, e hó 12-én kabaréval egybekötött táncestélyt rendez.

Belépődíj: személyenként 2 korona, páholy 10 korona, pályolyülés 2 kor., erkély 1 kor., karzat 60 fillér. Erkély és karzatjegy terembe való belépésre nem jogosít.

Tekintve a jótékony célt, felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A minden ízében fényesnek ígérkező esték műsora a következő:

1. Prológ. Irta: dr. Pelle János. Előadja: Kolozsváry Sárika urleány.

2. Adagio pathétique, Benjamin Godard. Zongorán: Stachó Tibor. Hegedűn: Fleischer György urak.

3. A monológ. Magánjelenet. Előadja: Sulyok Gizike urleány,

4. Kuplék. Eneklé: Balázsovich Rezső ur.

5. Dialog. Előadják: Wallner Jolika urleány és Meehl Károly ur, oszt. magy. bank hivatalnok.

6. Schoppen walzer. Táncduo. Előadják: Kiss Valici urleány és Révész tánc-tanár ur.

7. Mondja édes Biemsensteiné, hol dolgoztat ön. Előadja: ifj. Szentlélek Kálmán ur.

Jegyek előre válthatók Vidor Manó és Láng József könyvkereskedőknél.

A tánchoz a zenét Bebe Károly cigányzenekara szolgáltatja.

Az estély jövedelmét a Biharmegyei és Nagyvárad Jótékony Nőegylet által fentartott Lujza Otthon javára fordítják.

A Katholikus Bál rendezőbizottsága és a népszövetségi csoportvezetők ma, pénteken este 8 órakor a Legényegylet helyiségében gyűlést tartanak.

TÁVIRATOK

Tisza—Polónyi ügy.

Budapest, január 9.

(Saját tud.) Tisza—Polónyi ügy ma befejezést nyert. Tisza István ugyanis kijelentette, hogy sohasem mondotta azt, hogy Polónyi köszönését nem fogja fogadni. Ezzel a Polónyi megbízottai az ügyet befejezettnak nyilvánították.

Lónyaiék Béssben.

Bécs, jan. 9.

Lónyainé grófné férjével Lónyai Elemér gróffal ide érkezett és a Sacher-szállóban szállt meg. Testvére, Lujza hercegnő, tegnap érkezett meg és ma villásreggelin Lónyai grófi pár vendége volt.

Nyitra a békéért.

Nyitra, jan. 9.

(Saját tud.) Nyitra város törvényhatósága ma közgyűlést tartott, melyen elhatározta, hogy a királytól hódoló feliratban fogja kérni a béke helyreállítása iránti intézkedéseket. Ugyanekkor elhatározta azt is, hogy Csernoch Jánost hercegprimássá történt kinevezetése alkalmából üdvözölni fogják.

Prohászka visszatért.

Bécs, jan. 9.

(Saját tud.) Prohászka prizrendi és a mitrovicai követek elfoglalták előbbi helyeiket. Eddig még nem tudni minő elégtételt fognak adni a szerbek a megsértett konzuloknak.

Nagykövetek jegyzéke.

Konstantinápoly, jan. 9.

Az itt lévő nagykövetek ma egész nap tanácskoztak örgróf Pallavichi lakásán. Kidolgozták azt a programot, amely szerint eljárnak Törökországgal szemben. Sikerült együttes jegyzékben megállapodniok.

Görgey Artur állapota.

Budapest, jan. 9.

(Saját tudósítónktól.) Görgey Arturnak, a nagybeteg tábornoknak állapotában tegnap óta nem állott be semmiféle változás. A beteg az éjszakát nyugtalanul töltötte s állapota állandóan aggodalomra ad okot. Kezelő orvosai ma délben újra megvizsgálják s délután bulletint adnak ki róla.

Egy volt államtitkár halála.

Budapest, jan. 9.

(Saját tudósítónktól.) Graenzenstein Béla nyugalmazott pénzügyi államtitkár ma délután 66 éves korában elhunyt. A volt államtitkáron gégeműtétet hajtottak végre, de úgy látszik, hogy az orvosi tudomány nem segíthetett rajta.

A trieszti olasz jogi fakultás.

Trieszt, jan. 9.

Tegnap este a Revoltellé iskolában megnyitották az új jogi tanfolyamot. Denussi az építési jogról tartott előadást. Nagyon sok olasz hallgató volt jelen, akik az előadás után zajosan éltették a trieszti olasz egyetemet, azután a városban ünnepies felvonulást rendeztek és nemzeti dalokat énekeltek.

A bőkezű franciák.

Páris, jan. 9.

A francia kormány most azzal a javaslattal akar az európai diplomácia elé lépni, hogy az összes Aegei tengerbeli tengerbeli összes szigeteket adják Görögországnak.

Sülyedő gőzös.

Antwerpen, jan. 11.

(Saját tud.) A Star Line egyik legnagyobb hajója, Croouland az Atlanti Óceán közepe táján léket kapott. A hajón óriási pánik tört ki. Az utasok százával ugranak a tengerbe a mentőesolnakok után. Newyorkban remélik, hogy mindenkit sikerül megmenteni, mert több gőzös sietett ki a Croouland segítségére.

Regénycsarnok.

AZ ELHAGYOTT RÓMA.

Történeti elbeszélés.

Irta: Dús László.

I.

Palestrina város az albáni hegység lábánál feküdt, a hatalmas Colonna család birtoka volt, a várkastély, melyet hatalmas köfalfal vett körül, gazdagon díszlő délszaki növények közepén állott, két emeletes épület volt, inkább kényelemre, gyönyörködtetésre mint védelemre szánva.

A kőkerítés magas volt, felül kisebb tornyocsákkal és köröskörül védő résekkel, tagolt oszlopokkal megerősítve, két nagy kapu volt rajta, vaspántokkal megerősítve, az egyik kapu az albáni hegység és Palestrina felé nyílt, a másik le a völgybe nézett, a sikra, mely a várkastély előtt terült el.

Ez a kapu épen nyitva volt s így be lehetett látni az elterülő parkba, ahol a szőnyegágyak, virágbokrok, árnyas olaj és mandulafák csoportosultak. A várkastély egyik oldalán terebélyes cseresnyefák és sugárfügefák emelték koronáikat, telistele virággal, mintegy a tavasz jöttét hirdetvén.

A park ez oldalán három, keskenylevelű datolyapálma képezett egy csoportot, messze tárván szét vékony ágaikat és leveleiket, míg mögöttük narancsfák lógatták sárga gyümölcseiket.

Szép volt a park és a levegő illattal teli, a menyboltról sugárzónt bocsátott le a májusi nap.

A parkon keresztül kis patak futott alá vigan csevegve a partjait és medrét képező színes kavicsokkal, amiket át kellett ugrania minden vizesöppnek, hogyha le akart jutni a völgy kebelén merengve haladó folyócskához.

A nyitott kapu nem volt irigy természetű, nem rejtette el a művészet és természet összeműködéséből előállott szépséget, talán még maga is gyönyörködött abban, hogyha egy-egy utas megállott és szemeit teli szedte a palestrinai várkastély összehalmozott szépségeivel.

A várkastély laképülete régi római mo-

dorra mutatott, esakhogy a már kezdődő renesansz rá nyomta bűvös kezét, hogy a régi kor komoly hangulatán enyhítsen és vidám tekintetet szórjon a mult emlékére.

A régi tömör oszlopok között vékonyabb falak állottak, az oszlopok virágdiszítésű fejikkel emelték az épületet, a falak csak védelmezték a bentlakókat az idő viszontagságai ellen.

A kapunál, ahol beocsájtást nyert az ember, két oldalt két hatalmas oroszlán állott két lábra emelkedve, jobb lába körmei közt egyenes, rövid római kardot tartva, míg bal lába gömböt markolt; — a Colonnák ősi címere volt ez, hivatkozva arra, hogy ősi római családból származnak, akik egykor a világot karddal hódították meg.

A Colonnák szerfelett nagyon gazdagok voltak.

A nagy, ősi nemesi kiterjedt család számos tagból állott, kik Palestrina körül, a Középtengertől az Adriai tengerig nyúló vonalban számos falut, majort, várost mondhattak a magukénak, két hatalmas biboros, Jakab és Sciarra János, a nagy vitéz és erőszakos Stefano Colonna di ferro állottak a család élén és vezették annak ügyét. Jakab biboros olaszul Giacomina, János biboros pedig Giovanni nevet viselt, neveiket azonban latinul irták alá, amint ezt viselt méltóságuk megkövetelték.

Stefano di ferro, hadban jártas, vitéz Colonna özvegy volt, nejét elrabolta tőle a halál, azonban őrző angyalául hátra hagyta maga helyett leányát, a tizenégy éves Paolát, akit atyja úgy őrzött mintha szeméfenye lett volna, vagy még jobban, mert szeméfenyét szászor kitette a veszélynek, de lányát soha.

Jakab biborost mélyen bántotta az, hogy a pápai trónt előle Cajetani Benedek, VIII. Bonifác néven nyerte el a biborosok nagy testületétől, holott — szerinte — ez a méltóság nem a spanyol családból származott, Anangiban született biborost, hanem őt, a régi római patricius-családból származott itáliait illette volna meg.

Mit gondolt ő azzal, hogy Cajetani Benedek III. Ince, IX. Gergely és IV. Sándor pápákkal rokonságban lévén, már ezáltal is figyelmet keltett maga iránt, de a világos fejű, akaraterős, eszmékben gazdag biboros, aki maga elébe VII. Gergely pápa hatalmas eszméjét, hogy a német királyok mint római császárok a római pápától, mint a katolikus vallás fejtől, Jézus helytartójától nyerték a népek felett való uralkodást, nemcsak megvalósítani, hanem a többi földi királyokra is kiterjeszteni törekedett és ezen eszméért és tiszta életéért megszerezte a biborosok becsülését és törhetlen erélyében látták a pápai hatalomnak a földi királyok fölé való emelkedését, ezért nyerte meg a konklávénban a bibornoki testület összes szavazatát.

Ugy történt tehát, hogy a Colonnák nagy részben a két biboros eszméiben, s a VIII. Bonifác pápa elleni gyűlésében osztoztak és a papokon kívül Stefano Colonna di Ferró volt a vezérek.

A biborosok testülete előtt emelte a pápa tekintélyét ama nyilatkozata, amit I. Albert német király követeléseit előadó követnek válaszolt:

— Én vagyok a Caesár! én az imperátor!

A pápai tiara fénye akkor tündökölt még ily magasan, mikor VII. Gergely pápa előtt Conossában IV. Henrik vezekelte le az egyház ellen elkövetett bűneit.

Ilyen elszánt küzdelemre a Colonnák közül egyik sem lett volna képes, mert törekvéseiket a földi dicsőség és gazdagodás utáni vágy irányította.

Colonna Stefans gyönyörű leányát Palestrina várkastélyában és annak árnyas parkjában dajkájának, Jianunának, őrizete alatt tartotta.

II.

Egyik szőnyegágy mellett állott a leányka, égszínkép szemeivel a fáról lemo-

solygó érett narancsot vágyón nézegetve. Fekete hajfürtjeit bontogatta a lány tavaszi szellő, alabosztrom fehér arcán a barackvirág pirja épett, míg kissé duzzadt piros ajkain a dac ült, összeszorítván a szájszéleket égő pirosra festett selyemszallag módjára.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Máiusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Oszták hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közuti vasut	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Nagyvárad város tejközpontja

házhöz szállít pontos időben kitűnően kezelt tiszta palackozott tejet literenkint

28 fillérért.

Előzetes rendelésre legfinomabb teavaj, túró, hab és kavétejszín is szállíttatik. Rendelések a városi tejközpont epreskerti telepére és a Szent László-téri hatósági tejkimérésbe intézendők, valamint telefon és a tejkihordó kocsisok útján is felvétetnek.

Telefon 13-15. Telefon 13-15.

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagyipiac-tér 1. Telefon 969. Gyár 1062

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép, kőpor, oltott mész stb. eladás. ::

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsuvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

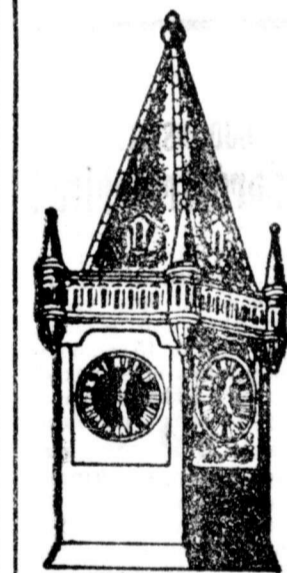
Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak. TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS. Villanyerő berendezés. Arjegyzék kívánatra. Saját ház.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

34753—1912. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság közhírré teszi, hogy a Horváth Emanuel Szent László-téri zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított illetve ki nem váltott zálogtárgyak 1913. január hó 14-ik napján reggel 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adatni.

Ezen árverésről az érdekelt elzalogosítók oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tétel-számai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1912. december 30.

Goró,

rendőrfőkapitány.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai kor-nak mindenképen megfelelő

= épület és = műbutor asztalos

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52. TELEFON 11-52.

UJDONSÁG! Csodaréztrombita!

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta bármilyen nótát játszani. A „Csodaréztrombita” rendkívül erős, vastag sárgarézből van készítve, könnyen fújható, 45 cm. hosszú, szép, tartós billentyűkkel ellátva. Ára tokkal, iskolával és egy hasznos ajándékkal

csak 6 korona
Wagner a hangszerkirály országzertelismert elsőrendű hangszerárúháza, BUDAPEST
JOZSEF-körút 15. Fényképes hangszerárjegyzék ingyen. Ovás! Figyelem a pontos címre és házszámra.

Ha nincs megelegetve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget, Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Belépési felhívás. A polgári takarékszövetkezet

Kossuth Lajos-utca 4. szám
1913. január 1-én megnyitja
18-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton is felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetekint 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatnak:

- a) a heti befizetések 9 tized.észe erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltókra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétként 50 fillér beirattási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósítatnak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek

Nagyvárad, 1912. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékszövetkezet igazgatósága.

Figyelem! Fióközlet nincs!

NAGY GYULA

Nagyvárad, Olaszi, Rákóci-ut

ajánlja saját gyártmányu kefe és meszelő nagyraktárát. Dus választék finom illatszerekből, pipere-szappanokból és mindennemű fésűkből és hajtűkből. Raktáron tart fürdő és kocsimosó szivacsokat jutányos árban. Fogkefék felelősség mellett. Különböző karácsonyi és újévi ajándékok olcsó bevásárlási forrása.

Figyelem! Fióközlet nincs!

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok alandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitói váltókat a lezelényesebb kamattal meillet gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incassó olcsó díj mellett).

Előleget nyújt értékpapírokra, termékekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra

Telefon 8 sz.

Telefon 8 sz.

Karácsonyi különlegességek, karácsonyi cukorkák, karácsonyi kollektciók és karácsonyi disztárgyak

JANKY ANTAL utódánál szerezhetők be legjobban.

Karácsonyi fenyőfák bármily mennyiségben ugyanott.

Cognac-speciálitás Szij József ügyvéd híres borpárlata 1892-ből kizárólag

JANKY ANTAL UTÓDÁNÁL kapható.

Nagyvárad, Szent László-tér.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
 készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL”
 politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított :
 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
 a „Tiszántúl”-ban közöltetnek.

Alapított :
 1894.

Szájról-szájra száll a hír,

hogy mily meglepő kitűnő minőségben és jutányos áron kaphatók

Farkas István „APOLLO” drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

Rimanóczy-palota. Telefon 1302.

1. Mindennemű gyógyanyag és vegyszeráru. 2. Francia és angol illatszerek, faconokban vagy kimérve. 3. Arcz és kézapoló szerek, piperecikkek és piperezappanok. 4. A világhírű Y-PO szeplő és májfolt ellenes készítmények. 5. Thea, rum, cognac, tokaji asszu és malaga bor. 6. Likőr és rumessentiák ingyen előíratokkal. 7. Csukamájolajok, köhögés ellenes hurutszeletkék. 8. Hajszeszek, hajszőkítők, hajfestőszerek, hajpuderek, színházi festék. 9. Fogporok, szájvizek, fogpaszták, fogkefék dus választékban. 10. Ruha és hajkefék, manikűr és fésű kazetták, tükrök, gumicikkek, sérvkötők, kötszerek, fecskendők, lysoform és más fertőtlenítő szerek, mentőszekrények, mindennemű háztartási cikkek.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 814.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank
és Központi Takarékpénztár részvény-
társaság, Nagyvárad.

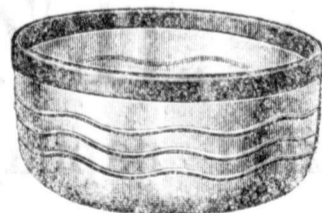
Értesítés.

Tisztelt üzletfeleinket ezennel értesít-
jük, hogy Teleky-utca 5. sz. alatt, a volt
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és ter-
ményhitelbank üzlethelyiségében levő fiók-
unkat csak **ez évi december hó 14-ig**
tartjuk fenn, miután e napon **Bémer-tér**
4. sz. alatt ujonnan épült intézeti köz-
ponti helyiségünkbe költözünk át

Kérjük tehát t. üzletfeleinket, hogy
december 14-től kezdve bennünket már
önnti **új helyiségünkben** (Bémer-tér,
4. sz.) sziveskedjenek felkeresni.

Nagyvárad, 1912. december 5.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank
és Központi Takarékpénztár Részv.-társ.

TARSOLY és RISZTÓ Nagyvárad, Rákóczi-ut
különlegességek vaskereskedése.
Valódi porosz fűtőszén házhoz szállítva.